

دیسانہ وہ حکم !!

(وہ لām بہ نامہ کہی حہمہ سعید حہسەن)

عمری خەتات

omerxatat@laycos.com

(حہمہ سعید حہسەن) لە ۲۰۰۳/۵/۱۱، نامە یەک ئاراستە ی تایەر حەسەن، سکرێتێری رێکخراوی کوردستانی حکم کردبوو، ئەویش وەك وە لām بوو نامە کہی تایەر کہ بوو کوفی ئەنانی سکرێتێری نەتووە یە کگرتووە کانی ناردبوو سەبارەت بە هەندێ باروودوخی نیو کەرکوک، کەمێک بە بەژنو بەلای نامە کەتدا هاتە خوار، لێکدانووە ی سەیرم تیا بێنی کہ حەزم نە کرد هەروا بێ وە لām تێپەری. من گومانم لەو نە یە کہ توو نامە کەت نە خوێند بێتەو، بە لām یان ئەو تا هەر ئەو نەندە لێی حالی بووی یان مەبەستە بە شیوہ یە کی تر مانای کەیت.

پێش هەرشێک نامە کہی تایەر حەسەن بە تەنگە وە هاتنی حیزبێکە بوو چارە نووسی کۆمەلگایەک، نامە کہی تایەر و شیعاری (ئەبێ کەرکوک بە ناسنامە ئێنسانێە کہی بناسرێتەو) کہ توو پێت وایە بەرگری یە لە سیاسەتی (عەرەبانەن)، دروست ترین هەلۆیستی سیاسیە کہ حکم لە کەرکوک دەیدات، حکم سیاسەت دەکا و لێرسراوە بەرامبەر ژبانی خەلک و کۆمەلگا، توو لە کۆپەرە دی یە کی سویدەو لە کۆپەرە ناگات لە باروودوخی ئێستای کەرکوک هە یە کہ چۆنە؟! دێت و نامە سئولانە شەرح و تەرح دەدەیت. توو ناگات لێیە ناسیونالیستە کوردەکان و تاقمە تورکمانەکان چ هەستێکی دوژمنکارانە لە نیو خەلکدا بلاو دەکەنەو، تاقمە تورکمانەکان دەلێن کەرکوک مولکی تورکانە، ناسیونالیستە کوردەکان دەلێن کوردی یە، حکم دەلێت دەبێت ئەم شارە ناسنامە کہی ئێنسانی بێت. کامیان ئێنسانی ترە؟ دروست کردنی جیاوازی قەومی و دوژمنایەتی نەووەو ری خوشکردن بوو کوشتاری قەومی و دروستکردنی یوگوسلافیایە کی تر، یان دانی رێگە چارە ی دروست و ئێنسانی بوو ئەم کێشە یە. سیاسەتی پاکتاوکردنی رەگەزی لە کەرکوک و ناوچە کانی تری کوردستان، بەرھەمیکی پیسی فاشیزمی بەعسە، لە ئێستادا کہ بەعس نەماوە دەبێت ئەم گرتە چارەسەر بکریت. چارەسەرە کہی بە تەقە کردنی شەوانە بەناو مالانی ئەو خێزانە عەرەبانەو تۆقاندنی مەلەکانیان نە یە. ئەمانە خوێان هاتبێن یان بەزور هینا بێتیا ن بەرھەمی ئەم سیاسەتە فاشیستانە یە، چارەسەرە کہی فاشیزمیکی تر نە یە وە ئەو یە کہ توو ناگابانە یان بە یی ناگا بانگەشە ی بوو دە کەیت.

چارەسەری ئەم کێشە یە لە روانگە ی حکم و بزوتتەو ی کریکاری یەو بەم شیوہ یە، کہ هەموو ئەو کوردانە ی لە کەرکوک و شوێنە کانی تری کوردستان بە هوی سیاسەتی (تەعریب) وە لە شوێنی خوێان دەربەدەر کراون، ئەبێت نەک هەر بەگەرێنەو شوێنە کانی خوێان بەلکو سەلامەتی و ژبانیان مسوگەر بکریت، بە لām نەک هەر بە هەمان سیاسەتی بەعس واتە بە زور تۆقاندن، بەلکو بە شیوہ یە کە ئەو خێزانە (عەرەب) انەش بتوانن بە سەلامەتی بەگەرێنەو شوێنی نیشە جێی خوێان یان هەر شوێنیکی تر کہ خوێان پێیان خوشە، هەر بوو زانیاریت ئەو هەلۆیست و بە یاننامانە ی حکم سەبارەت بەم کێشە یە کہ بوو توو ووشکەو قوت ناچیت تەنیا لە کەرکوکدا دەیان هەزار تیرازی لێ بلاو کراوەتەو بوو جێگە ی پشتیوانی زوربە ی هەر زور ی خەلکی کەرکوک، هەر وەها چوونە سەر وە ی خوشەو یستی و پێگە ی کۆمەلایەتی و سیاسی حکم لە نیو خەلکدا. ئەمە ناوەر و کی نامە کہی (تایەر حەسەن) هە کہ زور ئاشکراو مەسئولانە یە. چی بکەم کہ توو لێی تینا گەیت و خەریکە رەوانە ی جامعە ی عەرەبیشمان دە کەیت !!

پاشان توو ئەو نەندە دلت دەسووتی بە کوردە ئاوارانە ی کہ فیری ژبانی (نایلوئە کەپر) و (خانوی پەرۆنە) بوون بوو ناپرسیت باشە ناخر ئەوانە ی کہ لەم ۱۲ سالە ی دووایدا ئاوارە ی هەولێر و سلیمانی بوون و لەم دوو شارە شدا (دوو پەرلەمان) و (دوو حکومەتی خوێی کوردی) هەبوو، چی وای لیکردبوون کەوا روت و رەجال و لە ژیر نایلوئە کەپر و خانوی پەرۆنە دا بژین، مەگەر هەر ئەو ئاوارانە نەبوون کہ لە حامیە ی بێ سەقف و دیوار، بێ ئاو و کارەبا، بێ کار و پارە، ژبانیان دەگوزەراند، ئەوە شیان بێ رەوا نەبێن و وویستیان رەوانە ی سەر شەقامەکانیان بکەن. هەر ئەو ئاوارانە نەبوون کہ لە زمانی (بەکر علی) یەو هەواواریان کرد (ژبانی ناو کونە سەگمان ناوێت)، لە لایەن هەر ئەم ناسیونالیستە ی ئێستاوە کہ هەستی فاشیستانە لە کەرکوکدا دەبزوین درانە بەر رێژنە ی گوللەو (بەکر علی) یان بە بەرچاوی هەموو خەلکەو خەلتانی خوین کرد، بستیک زەوی کوردستانیان بوو ئەو (کوردە)

ئاوارانهی کەركوك بە ڕەوا نەبێنی، بەلام بۆ رازیکردنی تورکیا دەیان پارچە زەوی کوردانەیان بەسەر تاقمە تورکمانەکاندا دا بەش کرد و کردیانە مولکی باوو باپیریان.

پاشان ئەم باسە چ پەيوەندەبەکی بەو قسانەیی توو هەبە کە ناخۆ سەرانی حککە لە بستیک زەوی مولکی خودی خویان خوش دەبن، یان نا. ئەمە لیکدانەو هەبەکی نزمە حەمە سەعید.

لە شوێنیکێ تری نامە کەتدا دەنووسیت کە هەر کەس (ڕەخنە) لە حککە بگریت، ئەوا بۆ ٣ و ٢ حککە دەیکات بە هەواداری رژیمی ئێران، دوستی ی. ن. ک یان ناسیونالیست.

من پیم وانە ئەو هە تا ئیستا توو نووسیوتە بەرامبەر حککە خۆیدا بێت لە قالی (ڕەخنە) تا حککە بلیت دەستت خوش بێت یان نا، ئەم شتانەیی توو بەرامبەر حککە زیاتر (تەشەیر) ه نەك (ڕەخنە). ڕەخنە مەسئولەت نواندە بۆ دیاردەبەك و دانی پیشناری دروست و پیشەر وانەبە، (تەشەیر) بۆ ئیشیە. ئەمەیی توو دوو هەمیانە.

موجاهیدین:

مەسەلەیی هەلئۆیست نواندن لە بەرامبەر موجاهیدین کە کەوتنە بەر هیرشی هیزەکانی سوپای ئەمریکا و قەتل و عام کردنیان و بەیاننامەیی ئیدانە کردنی ئەم کارە لە لایەن حککە هە، بەداخەو هەمە سەعید ئەمەشیان و هەك (جەریدە) سەریبیا نە خویندو تەو ه.

سەرەتا حککە (داكوکی) لە موجاهیدین نە کردوو هەك توو دەلیت، چارەنووسی موجاهیدین چی لیدیت بۆ حککە و خەلکی نازادینجوازی عیراق و ئێران هیچ مەسەلەبەك نیە. ئەو ڕۆشنە کە موجاهیدین و هەك هەر تاقمیکێ ناسیونالیست و مەزەبەیی دیکە، ریکخراوی لیدان لە هەر جوژە بزووتنەو هەبەکی سۆسیالیستی و چەبێ ناوچە کەو چارەنووسی هەموویان گرتی خوار دوو بە چارەنووسی دەوڵەتە ملهوپرەکانی ناوچە کەو، هەر لیرەشەو چارەنووسی موجاهیدین بە چارەنووسی بەعسەو بوو، بەلام کە سوپای ئەمریکا لیدان حککە ئەم لیدانەیی ئیدانە کرد، بۆ؟ چونکە بە کورتیە کە لیدان لە موجاهیدین (سیاسەتی) دل رازیکردنی جهوری ئیسلامی ئێران بوو لە بەرامبەر دەستیورنەدانی ئێران لە کارووباری سیاسی عیراق، نەك لەبەر ئەو هە موجاهیدین و هەك گاردیکێ کۆماری کاری کردوو ه. ئەم سیاسەتی (دل رازیکردنە) ڕەنگە دوو رۆژی تر لایەنەکانی تری ئوپوزیسیونی ئێرانی ناو خاکی عیراق بگریتەو ه. هەر ئیستا بە کە کە ترسی ئەو هەبە کە لە لایەن سوپای ئەمریکاو تورکیاوە لیبی بدریت! ئەمە دامایە کە توو ئەم هەلئۆیستەیی حککە بە (داكوکی کردن) لە لایەنیکێ دژە نازادی لیک بەدەیتەو ه.

حەمە سەعید: هەلئۆیست وەرگرتنی سیاسی بۆ هەر مەسەلەبەك بەمانای داكوکی کردن نایەت لە خودی مەسەلە کە، حککە گرتنی (ئوچ ئالان) ی ئیدانە کرد و ه داوای کرد کە ئوچ ئالان دەبیت نازادبکریت، سەرەرای ئەو هەبە کە لە گەل ئەو و حیزبە کەیی جیاوازی گەورەیان هەبە. کوشت و بری کۆمەلێک چە کداری ی. ن. ک لە خیلێ حەمە بە دەستی تاقمە ئیسلامیەکان، کوشتی (فرانسوا حەریری) یان ئیدانە کرد. هەر و هە تەقینەو هەکانی ئەم دووایانە (سەویدیەو مەغریب) ئیدانە دە کات.

حەمە سەعید گرتنە کەیی توو لە گەل حککە ئەو هەبە کە حککە پشت دەبەستی بە لیکدانەو هەبەکی مارکسیستانەو لە بەرژوومدیەکانی بزووتنەو هەبە کەریکاری و خەلکەو هە دیاردەکان هەلئۆسەنگینی. توو بە پێی چاوی کامیاری تەلەفیزیونەکان.

من بەش بە حالی خۆم ئەو نەدەیی ناگام لە هەلئۆیستەکانی توو بێت بە تاییەت دووای ١١ ی سێپتامبەر بەم شوێنەبوو ه:
یە کەم لە رووداوی تیرۆریستانەیی ١١ ی سێپتامبەر و هیرشی ئەمریکا بۆ سەر تالییان بە چاوی (الجزیرە) دوخە کەت هەلئۆسەنگاندو بە قسەکانی (بوش) ت کرد کە ووتی (ئەو هەبە کە لێم نەبیت دوژمنمە) ، دوژمنایەتیە کەت بۆ خۆت هەلئۆسەنگاندو شەری ئەفغانستان بە (شەری چەوساوەکان) لە قەلەم داو چووینە پال بن لادن و ناوت کرد بە ناشی ئیسلامی سیاسیدا.

دوو هەم: لە هیرشی ئەمریکا بۆ سەر عیراق، سەرەرای ئەو هەبە کە ملیونەها خەلک لە سەرتاسەری دنیا بە دژی شەرو ملهوپری ئەمریکا هاتنە سەر جادەو (نا) یان بۆ شەر ووت، توو ئەم جارە بە چاوی (سی ئین ئین) دوخە کەت هەلئۆسەنگاند و لە لاسکە شیعریکی تەردا هەموو ئەو خەلکەو خۆپیشاندانانەت بە خوینیک شوبهاند کە دەچیتە دەماری بەعسەو ه.

به داخهوه توو چهندههای وهك توو، نهوانهه كه پروپاگهنده كانه سى ئين ئين و جهزيره تهنيا سهراوهه ههلۆسته كانيان بوون عهقلتان بى نهشكا كه به عسپش به شىك بوو له شهر، حككع و خهلكى نازادىخواز زور روشنانه ووتيان (نا بوو به عس، نا بوو ميليتاريزمى نه مريكا) . نه مريكا بوو سه پاندنى سيستمه تازه كهه پيوستى به ملهورى و ميليتاريزمه وه كو دوو كوله كهه ئهم سيستمه، ههر بوو پيوستى بهم شهره بوو، عىراق مهيدانى شهر بوو، نامانجى شهر شتى تر بوو، بوو نه مريكا شهر له گهل عىراق شهر له گهل هموو دنيا بوو، شهر له گهل بى هيز بوو تر ساندنى به هيز بوو. به داخهوه توو بهم ههلۆستهه ئيمزات دا لهم سيستمه تازه ههه نه مريكا له روى ههلۆستى سياسيه وه چوويته پال چهله بى و وه فبق سامهرانى و دهعه وه ناسيوناليسته كورده كانه وه.

له كوتايى نامه كه تدا پرسيار له تاير هسهن ده كههت و ده لىت (كاك تاير نه گهر پىت وايه نه وه كورده عهره ب ده چه وسيتته وه تادا!!؟؟) له روانگهه تووه نه وه دهسته واژه ههه كه وهك پرسيار نووسيوته و ناراستهه تايرت كردوو، پىچه وانه كهه راسته واته (عهره ب كورد ده چه وسيتته وه) . همه سه عهه هسهن نهه تىروانىنىكى پاسوكانه به بوو چه وساندنه وه.

هموو كهس ده زانىت كه به عس سيستمىكى دىكتاتورىانهه حوكمرانى بوو له عىراقدا، نهك ته نها بوو كورد بهلكو بوو عهره بيش. همه سه عهه، نه وه عهره ب نه بوو كوردى ده چه وساندنه وه، بهلكو به عس و دهزگا داپلۆسىنه ره كانه ههر دهنگىكى نارزه ايته هه بووايه له به سه وهه تا زاخوو سهركوتى ده كردو كهه ده كردوهه. كهه (كورد) نه بوو له گهل دهزگا داپلۆسىنه ره كانه به عسدا كاربان ده كرد. دوژينه وهه گوربه به كومه له كانه ئهم دووايانه له خواری عىراق به سه بوو سه ماندى ئهم قسانه كه زور به يان خهلكى عهره ب زمان بوون و تاوانه كه شيان رهنگه ته نها (جنىو) يك بوويته كه له بهر خويا نه وه به به عسيان ووتيت. له ژىر سايهه ئهم ده سه لاته فاشيستانه هه داو له ماوهه ۳۵ سالى حاكميه تيدا، قوربانى كانه ئهم رژيمه به هيج جوره پىناسه هه كه نه ته وايتهه و ره گهزى نه ده ناسرانه وه. به داخه وه همه سه عهه پاسوكيش نه ماوه له ئورگانه كه هه داو به مانشى گوره ئهم قسانه بوو بنوسيت.

له كوتاييدا پىت وايه حككع كارىك ده كات كه خهلكى (كومتىست) وهك نازيست، فاشيست و راسيست له قه له م بدات. همه سه عهه ئهمه توو پىت وايه نهك خهللك. هه ميشه به رژه وه ندى خهللك له گهل كومتىزمدايه، ههر بوو زانياريت پاش كردنه وهه باره گاكاني حككع له به غداو ناسريره كهركوك و موسل به سه دان له خهللكى نازادىخواز روژانه سهردانى ئهم باره گايانه ده كهن و له سياسهت و بهرنامهه ئهم حيزبه ده پرسنه وه داواى نه ندامتى لهم حيزبه دا ده كهن و حككع به ئومىدى خويان ده زان.

بچوو ئهم قسه هه به خهللكى گهره كه كانه سهوره، شوعله و بغداد الجديده بلى كه چون چون بوو باره گاي سه ره كه له به غداو پىيان ووتون، (پىمان خوشه باره گاكاتان له گهره كه كانه ئيمه ش بكه نه وه، چونكه ئيمه حهز به چارهه ئيسلاميه كان ناكه بن و ئومىدمان به ئيوه هه) ، بزانه چيت وه لام ده ده نه وه. برو ئهم قسه هه به نه ندامه كوته كانه (حشع) بلى له خواری عىراق كه بوچى روژانه ئستيقاله كانه خويان ده ده نه حشع و به حككع هه په يوه ست ده بن برو به كرىكارانى نهوتى كهركوك بلى كه حككع نازيست و فاشيست بزانه چيت وه لام ده ده نه وه.

به لام ئهم (رق) هه ئه ستورهه توو له حككع بى موو نيه، توو وهك كادرىكى (كوتى) شيوعى چونكه (شيوعههت) له حشعه وه فىر بوويت تا ئيستاش پىت وايه نه وه كومتىزمه كه له رووسياو دهوله تانى بلوكى شهرق ههر سه هينا وه ههر بوئه چاوچيسكوو ستالين نه خه يته پال كومتىزم و پىت وايه كومتىست جنيوه.

كاك همه سه عهه ئهم نامه ههه دووايىت بوو تاير هسهن ناروشنى و لىكدانه وهه سه يرو به نه ندازه ههك فاشيستىانهه تىدايه. هيوادارم له حككع بيته وهه خهريكى كارىكى تر بيت باشتره سوهراب ده لىت (چاوت بشوو به شيوه هه كهه تر دنيا بيته) .

۲۰۰۳/۵/۱۸

تېبىنى كوردستان نيت:

ئهم نووسينه ده برىنى بىروبوو چونى خاوه نه كه هه تى، كوردستان نيت له ناوه روو كه كهه بهر پرسيار نيهه.